

požadovati to, čeho z odporovatelného jednání bylo se zřeknuto, takže zanikl-li dlužníkův nárok jeho vzdáním se, jest obsahem odpůrčího nároku bezúčinnost vzdání se a vydání oživlého nároku exekucí pro uspokojení věřitele. Neodporuje proto žalobní žádání nijak ustanovení § 13 odp. řádu. Rozhodnutí čis. 4923 sb. n. s. nelze se tu dovolávat, neboť toto vyslovuje správnou ovšem zásadu, že nelze zastaviti nebo vésti exekuci na dědický podíl, o kteroužto otázku tu zatím nejde, neboť se rozsudkem jen vyslovuje, že žalobce má podle § 13 odp. řádu právo vésti exekuci na čtvrtinu pozůstalosti, kdežto další otázku, jakým způsobem povede žalobce tuto exekuci, bude řešiti teprve v řízení exekucním. Vytýká-li žalovaná dále, že jest v rozsudkovém výroku nesprávně uvedeno, že se Alois K. vzdal dědického nároku, jelikož tomu tak není, poněvadž se ve skutečnosti jen nepřihlásil jako dědic, přehlíží, že odvolací soud dospěl na základě obsahu pozůstalostních spisů k názoru, že se Alois K. vzdal dne 23. května 1929 svého nároku ze zákona na čtvrtinu pozůstalosti po Marii K-ové ve prospěch žalované. Že názor ten nevyplývá z obsahu uvedeného spisu, nepokusilo se dovolání ani tvrditi, a také tomu tak není, ano nelze prohlášení Aloise K-a za pozůstalostního jednání, že se za sebe k pozůstalosti nepřihlašuje, rozuměti podle § 914 obč. zák. jinak, než že se vzdává pozůstalosti

Čís. 11220.

Obdržel-li nepominutelný dědic jako dědic ze závěti celou pozůstalost, avšak zatíženou poživacím právem, nesmí poživací právo zasahovati pozůstalostní jmění, pokud se na ně vztahuje povinný díl. Nepominutelný dědic není však oprávněn ponechati si určité pozůstalostní věci bez jakýchkoliv břemen a důsledkem toho není ani odkazovník povinen vydati nepominutelnému dědici určité věci.

Zavázal-li se odkazovník dědici, že sám zaplatí daně a dávky z pozůstalosti, má dědic proti odkazovníku nejvýše nárok na to, by odkazovník zaplatil daň přímo bernímu úřadu, po případě, by nahradil dědici to, co zaplatil na dani za pozůstalost, nemá však nárok, by mu byly za účelem zaplacení daní a dávek vydány z pozůstalosti určité věci.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1931, Rv II 685/30.)

Žalobkyně, zůstavitelova dcera, byla universální dědičkou ze závěti; žalované, pozůstalé vdově, bylo vyhrazeno právo požívání celé pozůstalosti. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se žalobkyně, již byla pozůstalost podle závěti odevzdána, na žalované, 1. by bylo zjištěno, že žalobkyni jakožto dědičce a jakožto oprávněné požadovati povinný díl přísluší právo na ponechání pozůstalostních věcí beze všech břemen v inventované ceně 90.595 Kč, dále pozůstalostních věcí v ceně 10.644 Kč, 2. by byla uznána povinnou vydati žalobkyni cenné papíry, v žalobě jednotlivě uvedené. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Pod

důvodem nesprávného právního posouzení věci vytýká odvolatelka rozsudku: 1. že vůbec uznal nárok žalobkyně na doplnění povinného dílu, ač byla zůstavitelem povolána za universální dědičku pod následky t. zv. »kautele-Socini«, 2. že uznal na doplnění povinného dílu vydáním určitých do pozůstalosti patřících věcí, ač nepominutelný dědic má jen nárok na nezatíženou poměrnou část pozůstalosti, rovnající se hodnotě povinného dílu. K prvé výtce jest uvést, že se kautele-Socini všeobecně i ve zdejším právu uznávanou rozumí povolání nepominutelného dědice za dědice pod podmínkou, že přijme dědictví se vším obmezením a zatížením v plném objemu, ne-li, pak že se musí spokojiti s povinným dílem. Takto ustanovený dědic má proto na výběr, buď přijmouti dědictví s obmezením a se zatížením podle závěti bez ohledu, zda jest tím zkrácen na svém dědickém podílu, či žádati nezatížený povinný podíl podle § 774 obč. zák., takže rozhodne-li se nepominutelný dědic pro onu možnost, pozbývá tím druhého alternativního nároku na povinný díl. Nebyl-li nepominutelný dědic ustanoven v závěti za dědice s účinky kautely-Socini, má podle § 775 obč. zák. právo, podle převládajícího právního názoru, nastoupiti dědictví s výhradou na doplnění povinného dílu. Tu nemá nepominutelný dědic povinnost se rozhodnouti — jak tomu jest při kautele-Socini — buď pro nastoupení dědictví ze závěti bez jakékoliv změny, anebo pro povinný podíl, nýbrž může se přihlásiti k dědictví ze závěti s výhradou nároku na doplnění povinného dílu. To se odvozuje zejména ze slova »können« a nikoliv »müssen« v poslední větě § 808 obč. zák. a pro tento názor se vyslovuje Stubenrauch, Kommentar sv. I. str. 989, Krasnopolski, Erbrecht str. 281 pozn. 10, Judikát čís. 226 — Gl. U. XVIII čís. 7432 a strany rozepře proti tomuto názoru napadeného rozsudku ani nebrojí. Otázka však, zda žalobkyně byla obmyšlena dědictvím s účinky kautely-Socini čili nic, jest bez významu v souzeném sporu, poněvadž zřízení nebo doplnění povinného dílu nelze nikdy žádati nárokem na vydání určitých věcí, patřících do pozůstalosti, jak činí žalobkyně. To plyne z dvorského dekretu ze dne 31. ledna 1844, čís. 781 sb. z. s., jenž stanoví, že nepominutelný dědic nemá podle § 784 obč. zák. nárok na poměrný díl na jednotlivých věcech movitých a nemovitých, nýbrž jen na hodnotu svého dědického podílu, vypočtenou podle soudního odhadu. Je proto žalobní žádost, domáhající se určitých věcí z pozůstalosti, pochybena a neodůvodněna. Pravidelně jest nárok nepominutelného dědice na povinný díl pohledávkou peněžní a nepominutelný dědic má postavení věřitele pozůstalosti. Může tedy pravidelně žádati jen peněžní plnění. Než to se řídí v jednotlivých případech tím, jakým způsobem se uskutečňuje nárok na povinný díl anebo na jeho doplnění. Uskutečnění nároku toho může se státi různým způsobem podle rozdílnosti podoby, v níž se právo na povinný díl zjevuje. Nepominutelný dědic může býti úplně pominut; pak jest skutečně věřitelem pozůstalosti, domáhá-li se povinného dílu, a má nárok jen na plnění peněžní. Může však býti obmyšlen podle § 774 obč. zák. mlčky povinným dílem tím, že jest zůstavitelem povolán za dědice ať k celé pozůstalosti neb k její poměrné části, nebo výslovně tím, že jest povolán jen k po-

vinnému dílu. Dědický podíl mu může býti poskytnut i odkazem neb darováním pro případ smrti. V těchto případech, kde nebyl pominut, nelze mu upříti takové postavení, taková práva a takové povinnosti, jež odpovídají způsobu, jímž byl v závěti obmyšlen. Byl-li mu tudíž zůstaven odkaz neb byl-li odbyt darováním pro případ smrti, má postavení a práva odkazovníka (§§ 535, 647—694 a 956 obč. zák.). Byl-li ustanoven dědicem neb spoludědicem, pak dědicem zůstává, jest univerzálním nástupcem, nikoliv věřitelem pozůstalosti a nelze ho odbýti penězi, nýbrž má nárok na poměrnou část dědictví, jež musí ovšem býti uzpůsobena tak, by odpovídala ustanovením §§ 765, 766 a 774 obč. zák. Je-li tedy nepominutelný dědic povolán za jediného dědice k celé pozůstalosti přetížené odkazy, jak je tomu v souzeném případě, má právo žádati za účelem doplnění povinného dílu, by odkazy byly zkráceny neb obmezeny na poměrnou část celé pozůstalosti tak, by mu povinný díl (poměrná část) zůstal úplně volný, nemůže však žádati vydání určitých věcí z pozůstalosti, poněvadž to odporuje pojmu dědického práva podle § 532 obč. zák. (Krasnopolski, Erbrecht str. 218, 234, Krainz II. sv. II. polovice str. 536 a nál. 542, Unger, Erbrecht str. 945, Judikát č. 41 Manzova sb. I. sv. z r. 1879. Rozh. čsl. nejv. soudu z 28. června 1929, R I 165/29, čís. sb. 9074). Tím je vyřízena i druhá výtká odvolatelky. Žalobkyně nemůže však ani žádati vydání pozůstalostních věcí v ceně 10.644 Kč, neboť tvrdí, že to žádá proto, že žalovaná nezaplatila daň z cenných papírů a zdráhá se vydati cenné papíry potřebné k vyrovnání této daně. Závazek žalované spočívá tedy v peněžním plnění třetí osobě (státu), nikoliv ve vydání cenných papírů. Mohla by tedy požadovati jen peněžní náhradu, a i to teprve, kdyby byla za žalovanou dluh zaplatila (§ 1358 obč. zák.), což ani netvrdila.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobkyně domáhá se dvou samostatných nároků: určení, že jí přísluší právo na ponechání pozůstalostních věcí beze všech závad za 1. v ceně 90.596 Kč a za 2. v ceně 10.644 Kč, důsledkem čehož žádá, by žalovaná byla uznána povinnou vydati jí určité cenné papíry v této hodnotě. Ad 1. Žalobkyně opřela svůj nárok o to, že se přihlásila k pozůstalosti po svém otci podmíněčně z poslední vůle jako universální dědička s výhradou žádati doplnění povinného dílu, že jí pozůstalost byla odevzdána odevzdací listinou ze dne 15. března 1929, že povinný díl činí 90.596 Kč, že se však pozůstalá vdova (žalovaná), která byla obdařena podle poslední vůle zůstavitelovy odkazem požívání celé pozůstalosti, zdráhá uznati její nárok na povinný díl a že odepřela vydati jí zcela volný díl pozůstalosti ve výši povinného dílu. Povinný díl žalobkyně, která jest jedinou dcerou zůstavitelovou, jest podle § 765 obč. zák. polovicí toho, co by se jí bylo dostalo, kdyby byla dědila ze zákona. Tento povinný díl musí býti podle § 774 druhá a třetí věta obč. zák. úplně čistý, neztenčený a nezatížený jakoukoliv výminkou nebo závadou.

Žalobkyně obdržela jako dědička ze závěti pozůstalost celou, avšak zatíženou poživacím právem žalované. Toto poživací právo nesmí podle § 774 obč. zák. zasahovati pozůstalostní jmění, pokud se na ně vztahuje povinný díl, činící v tomto případě podle §§ 765, 757 obč. zák. tři osminy pozůstalosti, takže zatížení těchto tří osmin pozůstalostního jmění poživacím právem žalované jest neplatné. Z této neplatnosti neplyne však právo žalobkyně na ponechání určitých pozůstalostních předmětů bez jakýchkoliv břemen a důsledkem toho ani ne povinnost žalované, by žalobkyni vydala určité cenné papíry. Tato žalobní prosba nevyplyvá z předpisu § 774 obč. zák., jehož na tento případ jediné lze použití, a proto nepochybil odvolací soud, zamítnuv žalobu, ovšem s jiného právního hlediska.

Ad 2. Leč dovolání není opodstatněno ani, pokud se týče nároku, o který rozšířila žalobkyně za sporu původní žalobní žádost. Podle skutkového přednesu v přípravném spisu rozšířila žalobkyně žalobní žádost o 10.644 Kč, jichž prý potřebuje ke krytí daňového dluhu ve stejné výši, patřícího do pasiv pozůstalosti, o jehož zaplacení byla již upomínána berním úřadem, a to z důvodu, že žalovaná nejen opomenula zaplatiti tento dluh z cenných papírů, nýbrž zdráhá se také vydati žalobkyni cenné papíry, potřebné k zaplacení tohoto pozůstalostního dluhu. Odepřel-li odvolací soud uznání oprávněnosti tomuto nároku žalobkyně, nelze rovněž tvrditi, že posoudil věc nesprávně s hlediska právního. Že žalovaná nárok ten uznala (§ 395 c. ř. s.), žalobkyně netvrdí a namítala jen, že žalovaná nevznesla proti nároku tomu námitky. To jest však jen potud správné, že žalovaná nevznesla po té stránce zvláštní námitky. Učinila však konečný návrh v žalobní odpovědi na zamítnutí žaloby a při ústním jednání ze dne 13. března 1930 vytýkala, že se žalobnímu žádání pod a) nedostává předpokladů § 228 c. ř. s. Neuznala-li žalovaná onen nárok, bylo zkoumati, zda má nárok ten oporu ve skutečnostech, na kterých jej žalobkyně založila. Jest přisvědčiti odvolacímu soudu, že tomu tak není. Přednesu žalobkyně rozuměti jest po té stránce, jak to vystihl i odvolací soud, tak, že žalovaná jest povinna zaplatiti za žalobkyni pozůstalostní dluh na dani z cenných papírů, že však povinnosti té nedostála a že jest proto povinna vydati jí cenné papíry potřebné k zaplacení dlužné daně. Leč tento žalobní nárok není po právu. Jest nesporné, že strany uzavřely mezi sebou dohodu, které ostatně sama žalobkyně se dovolává, podle níž se žalovaná (odkazovnice) zavázala, že sama zaplatí daně a dávky pozůstalost zatěžující, naproti tomu žalobkyně se zavázala poskytnouti jí za tím účelem příspěvek 10.644 Kč. Podle tohoto ujednání měla by žalobkyně, již berní úřad předepíše daň z pozůstalosti, nanejvýše právo žádati, aby žalovaná zaplatila daň tu přímo bernímu úřadu (§ 881 obč. zák.), po případě, by žalobkyni nahradila, co na dani sama za pozůstalost zaplatila, avšak v žádném případě nemá žalobkyně nárok, by jí byly z pozůstalosti za účelem zaplacení daní vydány určité cenné papíry, neboť pro takové žádání není v zákoně ani v ujednání stran prážádné opory.